

Datum
2023-05-04

Diarienummer
KFN 00091-2023

Till Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

Yttrande - Remiss - Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund

Remissinstansen diarienummer: U2023/01468

Övergripande kommentarer

Östersunds kommun är inbjuden som remissinstans att inkomma med synpunkter på remissversion av promemorian från Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet Dnr U2023/01468, Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund.

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har en översyn av systemet för statens bidrag till folkbildningen genomförts. I promemorian föreslås en ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. I den lagen anges för närvarande att Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Avsikten är att det ska vara staten, och inte Folkbildningsrådet, som ska besluta hur stor del av statsbidraget till folkbildningen som ska gå till dels folkhögskolor, dels studieförbund. Lagen ändras så att Folkbildningsrådet ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Vidare föreslås en motsvarande ändring i förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

För närvarande pågår flera utredningar/översyner kring fördelning, uppföljning och kontroll av statens bidrag till folkbildningen. Riksrevisionens granskningsrapport Statsbidraget till studieförbunden – kontroll och uppföljning (RiR 2022:20), som presenterades under september 2022, var tydlig i sin bedömning att behovet av en starkare uppföljning och kontroll av statsbidraget behövs. Därefter tillsatte regeringen en särskild utredare som ska föreslå ändringar som syftar till att säkerställa en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av folkbildningen samt ge folkbildningen de bästa förutsättningar att verka framöver. Uppdraget ska redovisas i februari 2024.

Som svar på detta presenterade Folkbildningsrådet i januari 2023 en översyn av systemet för statsbidrag till studieförbundens verksamhet. Ett förslag till nytt bidragssystem har utarbetats av dem som föreslås träda i kraft första januari 2024.

Östersunds kommun anser det vara viktigt att dessa utredningar/översyner går hand i hand. För kommuner, som även de är substantiella bidragsgivare till bildningsverksamheten, är det viktigt att implementering av förändringar kring statens bidrag till bildningsrörelsen koordineras.

Den lagändring som denna promemoria från Regeringskansliet föreslår ser Östersunds kommun som en adekvat förändring som kan bidra till större flexibilitet men också större kontroll kring fördelningen av de statliga bidragen till folkbildningen.

Kommentarer till specifika delar av remissen

5.5 Konsekvenser för folkhögskolor, studieförbund och det civila samhället

Östersunds kommun har inga folkhögskolor inom sin kommun, men en nära över kommungränsen och flera i regionen. Dessa folkhögskolor är mycket viktiga för kommunens medborgare som utbildningsinstanser, speciellt för grupper av människor i behov av anpassad studiegång och där lugnare skolmiljöer ger goda förutsättningar för bra resultat. En risk med detta lagförslag är att fördelningen av de statliga medlen ändras år från år. Det kan innebära att det tummas på långsiktig planering för folkhögskolorna, vilket menligt skulle påverka kvalitén på utbildningarna och folkhögskolornas arbete.

Studieförbundens arbete i glesbygd spelar ofta rollen som ställföreträdare för offentlig sektor och genom det agerar som offentlighetens förlängda arm. Speciellt för kulturlivet, där studieförbundens lokalnära verksamhet blir viktiga nav i mindre samhällen. Där finns också en risk med detta lagförslag att fördelningen av de statliga medlen ändras år från år. Möjlighet till långsiktiga planering är central även där.

Förslaget till lagförändring bör inte öppna dörren för tillfällighetsatsningar. Den långsiktiga planeringen för bildningsverksamhet måste ges förutsättningar för att behålla kvalitet på alla former av utbildningar, insatser inom kulturlivet och personalkompetens både inom folkhögskolorna och studieförbunden. Det är viktigt att värna de idéburna idealen inom folkbildningen och att regeringen därmed behåller armlängds avstånd vid fördelningen av de statliga bidragen. Staten kan via sitt regleringsbrev till Folkbildningsrådet välja att ge inriktningsdirektiv utan att på så vis begränsa folkbildningen självstyre.

4 Ikraftträdande

Eftersom det för närvarande pågår flera utredningar/översyner kring fördelning, uppföljning och kontroll av statens bidrag till folkbildningen är det centralt dels för kommuner och regioner i rollen som bidragsgivare, dels för verksamheterna inom folkbildningen, att implementeringen av förändringar koordineras.

Ställningstagande

Östersunds kommun välkomnar Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet förslag till lagändring då det är viktigt att tydliggöra och i större utsträckning kontrollera det statliga bidragen till folkbildningen. Däremot anser Östersunds kommun att det är viktigt att staten avvaktar sin egen särskilda utredning som ska redovisas i februari 2024 innan man implementerar en lagändring.

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Kultur- och fritidsförvaltningen

Yttrandet skickas till Regeringskansliet via e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se med kopia till lisa.ahlstrom@regeringskansliet.se